

monitoringsysteem van watervogels in de Waddenzee en langzaam aan begint er een helder beeld te groeien hoe dit eruit zou moeten zien. In 1994 (op sommige plaatsen is in 1993 al een aanvang genomen) zal dit programma in werking treden. Voor Nederland wordt dit telprogramma door SOVON gecoördineerd. De resultaten van dit programma zijn zowel bedoeld voor nationale doelstellingen als voor monitoring van de gehele internationale Waddenzee, en er wordt dan ook nauw samengewerkt met Duitsland en Denemarken.

Het Nederlandse programma bestaat uit 3 integrale tellingen per jaar en frequente tellingen (12-25 per jaar) in steekproefgebieden. Zowel bij de integrale tellingen als de steekproeftellingen zal er zo dicht mogelijk bij springtij geteld worden om de vergelijkbaarheid tussen de tellingen te vergroten. De coördinatoren van de Waddenzee-tellingen zullen binnenkort bericht ontvangen over de veranderingen in de monitoringopzet. De eerstvolgende integrale telling van de Waddenzee valt samen met de midwintertelling in geheel Nederland. Hij vindt plaats in het weekend van 15/16 januari.

Deelname

Indien u nog niet eerder aan de watervogelprojecten van SOVON heeft meegedaan, neem dan even contact op met het kantoor. Dan kunnen wij kijken welk project nog hulp kan gebruiken en u doorverwijzen naar een coördinator bij u in de buurt.

Over teldata

Voor de frequente tellingen van steekproefgebieden in de Waddenzee zijn internationale afspraken gemaakt over teldata. Betrokkenen bij deze tellingen zullen zo snel mogelijk van deze data op de hoogte worden gebracht.

In tegenstelling tot eerdere berichten zal de internationale Brandganzen-telling niet in april maar in maart plaats vinden. De internationaal overeengekomen datum is 20 maart wat ongelukkig uit komt met de nationale teldatum voor ganzen en zwanen maar aansluit bij teldata voor deze soort in voorgaande jaren, wat voor de monitoringdoelstelling van deze soort belangrijk is. Brandganzen-tellers zullen in het vroege voorjaar bericht ontvangen met het verzoek om (ook) op 20 maart te tellen.

De precieze teldata van alle tellingen zijn te lezen in de Agenda (pag. 2).

Project Boerenzwaluw en Gierzwaluw

In 1993 stonden Boerenzwaluw en Gierzwaluw extra in de belangstelling door een opdracht van Vogelbescherming aan SOVON. Tellers zijn druk in de weer geweest met het verzamelen van gegevens over dichtheid en nestplaatskeuze.

Na de wegtrek van iedere zichzelf respecterende zwaluw is het nu weer tijd voor een terugblik cq. vooruitblik op dit project. Op dit moment is er een punt gezet achter de invoer van gegevens en zijn de bestanden op invoerfouten gecontroleerd. De gegevens die nu nog binnendruppelen (lang na de inzendtermijn) worden niet meegenomen in de analyse van de nestplaatskeuze. De tijdsplanning laat dit niet toe. Het materiaal kan wel worden gebruikt bij andere exercities zoals dichtheidsberekeningen.

Tabel 1 vat de stand van zaken samen. De respons (het aandeel aangeschreven tellers dat materiaal opstuurde) was het hoogst bij de Boerenzwaluw, misschien omdat het buiten de stad tellen toch het aantrekkelijkst is. Minstens zo belangrijk zal zijn geweest dat het tellen van Boerenzwaluwen minder veeleisend was. In beide onderzoekjes waren rond de 130 tellers betrokken. Overigens was niet alle door hen ingeleverde materiaal volledig bruikbaar. Vaak komt dit doordat het materiaal onvolledig was, vooral wanneer verzuimd werd om nulwaarnemingen door te geven (beschrijvingen van panden waarin de soort met zekerheid niet voorkomt). Hierbij dient de hand deels in eigen boezem gestoken te worden. De omschrijving van het begrip nul-waarneming is in de handleiding van de Boerenzwaluw minder goed uit de verf gekomen dan in die van de Gierzwaluw. De nulwaarnemingen zijn echter van groot belang bij de uitwerking van de gegevens en bij de statistische onderbouwing van de resultaten. Waarnemers die geen nulwaarnemingen hadden meegestuurd werden daarom verzocht deze alsnog in te sturen. Merendeels is door de waarnemer adequaat gereageerd. Bij

de Gierzwaluw is ongeveer 80% van het ingeleverde materiaal goed bruikbaar, bij de Boerenzwaluw 70%. Gezien het grote aantal beschreven objecten moet dit voldoende zijn voor betrouwbare resultaten.

De afronding van het project vordert gestaag. Coördinator Mark Bakker kan tot zijn afzwaaien als Erkend Gewetensbezwaarde Militaire Dienst (1 februari 1994) aan uitwerking en rapportage werken. Eind januari zal het verslag bij Vogelbescherming belanden. Voor redactie en drukken zijn 2 maanden gepland en het ligt in de bedoeling om in april de verslagen te versturen aan de tellers.

Het is nog niet duidelijk of en hoe het project wordt voortgezet. Indien er een vervolg komt dan zal het project zich gaan richten op monitoring van de aantalsontwikkeling. De opzet van de tellingen zal simpeler van opzet worden en minder administratie vergen. Voortzetting van het project is o.a. afhankelijk van mogelijkheden tot inpassing binnen het broedvogelmeetnet van SOVON. Aan goede wil ontbreekt het niet, maar de stafmedewerkers moeten niet overbelast raken. Vermoedelijk zal er in maart 1994, wanneer de volgende SOVON-Nieuws in de bus valt, meer duidelijkheid zijn. Mocht er een speciaal project voor deze soorten blijven bestaan dan zullen medewerkers aan het onderzoek in 1992 automatisch teldmateriaal opgestuurd krijgen en hoeven ze zich niet opnieuw aan te melden.

Alle medewerkers aan het onderzoek worden hartelijk bedankt voor hun inzet. Het was niet eenvoudig wat van hen verlangd werd, en het feit dat zij een grote hoeveelheid gegevens bijeengebracht hebben, is een compliment waard.

Tabel 1.
Enkele
uitkomsten
onderzoek
1993.

	Gierzwaluw	Boerenzwaluw
Respons tellers	43%	57%
Aantal tellers	127	131
Formulieren ontvangen	516	386
Aantal atlasblokken	44	57
Aantal kwartblokken	60	104
Beschreven objecten	4447	2347
Waarvan met nesten	24%	28%
Nesten per object	2,6	3,1